

Zaļo pilsētu vienošanās

Tīras un veselīgas pilsētas Eiropai

Mēs, mēri un vietējo pašvaldību vadītāji, kas paraksta Zaļo pilsētu vienošanos, dalāmies redzējumā par pilsētas nākotni, kurā līdz 2030. gadam mūsu iedzīvotāji elpo tīru gaisu, bauda tīru ūdeni, piekļūst parkiem un zaļajām zonām un piedzīvo mazāk vides trokšņa. Mūsu redzējums ietver arī aprites ekonomikas kļūšanu par realitāti, kurā atkritumi pārvēršas par resursiem un pārstrāde kļūst par normu.

Mēs vēlamies, lai mūsu cilvēki redzētu savu pilsētu kā pievilcīgu vietu, kur dzīvot, strādāt un ieguldīt. Kā vietu, kas atbalsta viņu veselību un labsajūtu. Lai sasniegtu šo redzējumu, mēs izmantosim visas mūsu rīcībā esošās pilnvaras un, parakstot šo vienošanos, apņemsimies risināt steidzamākās vides problēmas, ar kurām saskaras mūsu pilsētas, un veicināt taisnīgu ekoloģisku pāreju, kas padarīs mūsu pilsētas ilgtspējīgākas un izturīgākas. Mūsu pilsētas būs iedvesmas avots citiem cilvēkiem visā pasaulē.

Mēs, mēri un vadītāji, atzīstam, ka:

Mūsu pilsētas kontrolē savu ilgtspējīgo attīstību. Šodien pilsētās dzīvo vairāk nekā 70 procenti Eiropas Savienības (ES) iedzīvotāju. Pilsētas visā pasaules vēsturē ir bijušas cilvēces attīstības centrā un ir kalpojušas iedzīvotājiem, kuri ir pelnījuši labklājību tīrā un veselīgā vidē.

Kaut arī mūsu kopīgie centieni ir palīdzējuši uzlabot vidi un paaugstināt standartus visā Eiropas Savienībā, joprojām pastāv daudz problēmu. Gaisa piesārņojums joprojām ir galvenais vidē sastopamais cēlonis, kas izraisa priekšlaicīgas nāves un slimības. Nav sasniegta laba ūdens kvalitāte, un Eiropas ūdenstilpēm joprojām ir ievērojama slodze. Bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmas turpina pasliktināties. Vides troksnis rada arvien lielākas bažas, un neefektīva atkritumu apsaimniekošanas prakse nozīmē, ka tiek zaudēts ievērojams daudzums vērtīgu resursu, kas kavē pāreju uz vēl efektīvāku aprites ekonomiku.

Tīra un veselīga vide uzlabo mūsu dzīves kvalitāti, un tai ir svarīga loma mūsu fiziskās un garīgās labklājības nodrošināšanā. Covid-19 pandēmija ir vēl vairāk uzsvērusi vides aizsardzības nozīmi attiecībā uz mūsu izturības palielināšanu. Lai gan slikta gaisa kvalitāte apdraud mūsu veselību un padara mūs neaizsargātākus pret veselības apdraudējumiem, piekļuve parkiem, mežiem un citām zaļajām zonām dod labumu mūsu vispārējai labklājībai. Dabas saglabāšana un atjaunošana ir spēcīgi instrumenti cīņā pret klimata pārmaiņām.

Ar 2019. gada decembrī pieņemto Eiropas zaļo kursu ES virzās uz lielāku ilgtspēju. Mūsu pilsētām būs svarīga loma kursa īstenošanā, tām īstenojot savu ambīciju pārvēršanu realitātē. Ar šiem papildu pasākumiem mēs virzīsimies arī uz ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) sasniegšanu¹.

¹ Jo īpaši 3. IAM: nodrošināt veselīgu dzīvi un veicināt labklājību visu vecumu cilvēkiem; 6. IAM: visiem nodrošināt ūdens un kanalizācijas pieejamību un ilgtspējīgu apsaimniekošanu; 11. IAM: padarīt pilsētas un apdzīvotās vietas visiem pieņemamas, drošas, elastīgas un ilgtspējīgas; 12. IAM: nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus; un 15. IAM: aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanos, kā arī apturēt un novērst zemes degradāciju un apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.

Tāpēc mēs, mēri un vadītāji, apņemamies aizsargāt sabiedrības veselību un labklājību, veicot vērienīgus pasākumus vietējā līmenī, cieši sadarbojoties ar pilsoņiem, pilsonisko sabiedrību, vietējā līmeņa iestādēm (ieskaitot citas vietējās pašvaldības), valsts iestādēm, ES iestādēm, privāto sektoru un akadēmiskajām iestādēm, lai līdz 2030. gadam sasniegtu šādus mērķus:

Būtisks **gaisa kvalitātes** uzlabojums pilsētās, tuvojoties Pasaules Veselības organizācijas gaisa kvalitātes vadlīniju ievērošanai, vienlaikus pēc iespējas ātrāk izbeidzot ES gaisa kvalitātes standartu robežvērtību pārsniegšanu.

Būtisks progress **ūdenskrātuvju kvalitātes** un **ūdens izmantošanas efektivitātes** uzlabošanā.

Ievērojams progress pilsētu **bioloģiskās daudzveidības** saglabāšanā un uzlabošanā, tostarp palielinot zaļo zonu apjomu un kvalitāti pilsētās, kā arī apturot pilsētu ekosistēmu zaudēšanu un atjaunošanu.

Virzība uz **aprites ekonomiku**, nodrošinot būtiskus uzlabojumus mājsaimniecību sadzīves atkritumu apsaimniekošanā, ievērojami samazinot atkritumu rašanos un to apglabāšanu poligonos, kā arī ievērojami palielinot atkārtotu izmantošanu, remontu un pārstrādi.

Būtisks **trokšņa** piesārņojuma samazinājums, tuvojoties Pasaules Veselības organizācijas ieteiktajam līmenim.

Mēs pievērsīsimies visām piecām jomām, vienlaikus piešķirot prioritāti jomām, kas mūsu pilsētai rada visbūtiskākās problēmas.

Katrā no šīm piecām jomām mēs, mēri un vadītāji, apņemamies:

- divu gadu laikā definēt sākotnējos līmeņus un noteikt vērienīgus mērķus, pārsniedzot ES tiesību aktos noteiktās minimālās prasības;²
- īstenot politiku un programmas, lai sasniegtu savus mērķus līdz 2030. gadam;
- regulāri ziņot par īstenošanu un progresu.

Lai to realizētu, mēs esam gatavi īstenot stingru politisko vadību, lai mobilizētu attiecīgos pašvaldību departamentus, iesaistītu iedzīvotājus un vietējās ieinteresētās puses, veidotu nepieciešamās spējas un prasmes, noteiktu mūsu resursu prioritāti, veicinātu ilgtspējīgus produktus un pakalpojumus, izmantojot mūsu publisko iepirkumu praksi, un izpildītu nepieciešamos noteikumus.

² Mērķu, kas pārsniedz ES tiesību aktos noteiktās minimālās prasības, noteikšana attiecas uz visām jomām, izņemot ūdens kvalitāti, kur mūsu mērķis būs izpildīt prasības, kas noteiktas ES tiesību aktos par ūdeni, tostarp Ūdens pamatdirektīvā, Dzeramā ūdens kvalitātes direktīvā, Peldvietu ūdens kvalitātes direktīvā un Direktīvā par komunālo notekūdeņu attīrīšanu.

Lai atbalstītu mūsu apņemšanos, mēs, mēri un vadītāji, mudinām mūsu vietējās, valsts un ES iestādes:

- veikt pasākumus saistībā ar piesārņojuma avotiem un citiem vides degradācijas izraisītājiem, kas atrodas ārpus mūsu robežām vai ārpus mūsu kontroles;
- mobilizēt un piešķirt atbilstošus tehniskos un finanšu resursus, kā arī izveidot atbilstošus politiskos mehānismus, lai atbalstītu mūsu apņemšanās īstenošanu;
- strādāt ar pilsētām, lai integrētu pilsētu vides problēmas attiecīgās politikas izstrādē visos līmeņos;
- veicināt vietējās inovācijas, lai paātrinātu tādu tehnoloģiju un risinājumu attīstību un pieņemšanu, kas palīdz mūsu pilsētām kļūt zaļākām un veselīgākām.

Mūsu saistības katrā no piecām jomām ir izklāstītas atsevišķās sadaļās, kas ietilpst šajā dokumentā.

Mēra vai līdzvērtīga pārstāvja vārds un uzvārds:

.....

Amats:

Datums:

Paraksts:

Pilnvarotājs (pašvaldības vai līdzvērtīgas lēmumu pieņemšanas iestādes nosaukums):

..... (datums):

Mūsu apņemšanās sasniegt gaisa kvalitātes uzlabojumu

Gaisa piesārņojums ir galvenais vides veselības apdraudējums Eiropā, un šī problēma visbiežāk ir sastopama pilsētās.

Lai gan pēdējās desmitgadēs gaisa kvalitāte ir uzlabojusies, stingrāka gaisa kvalitātes politika dažādos pārvaldības līmeņos ir tiešs cēlonis tam, ka gaisu piesārņojošo vielu koncentrācija daudzās pilsētās un reģionos joprojām pārsniedz gan ES standartus, gan Pasaules Veselības organizācijas ieteiktos līmeņus. Pakļaušana augsta gaisa piesārņojuma iedarbībai — it īpaši tas attiecas uz smalkajām daļiņām (PM_{2,5}), slāpekļa dioksīdu (NO₂) un ozonu (O₃) — ES gadā izraisa aptuveni 400 000 priekšlaicīgas nāves gadījumus. Gaisa piesārņojums izraisa arī paskābināšanos un eitrofikāciju, negatīvi ietekmējot Eiropas dabu un bioloģisko daudzveidību.

Eiropas Savienība ir izstrādājusi politiku un tiesību aktus, lai uzlabotu gaisa kvalitāti. Piemēram, direktīvās par gaisa kvalitāti visā ES ir noteikti gaisa kvalitātes standarti un uzraudzības prasības.

Gaisa kvalitātes uzlabojumi ir atkarīgi no efektīvām darbībām, kas skar galvenos gaisa piesārņojuma avotus — transportu, enerģētiku (ieskaitot mājsaimniecību apkuri), kā arī lauksaimniecības un rūpniecības nozari. Sinerģijai ar klimata, enerģētikas un transporta politiku nepieciešama arī saskaņota rīcība valsts, reģionālajā un vietējā līmenī.

Pilsētām ir svarīga loma gaisa kvalitātes uzlabošanā, pievēršoties avotiem, kas visbiežāk sastopami pilsētu vidē. Pastiprinot saistību līmeni un veicot turpmākas darbības, mūsu pilsētas var dot nozīmīgu ieguldījumu, lai sasniegtu ES vērienīgāko nulles piesārņojuma mērķi gaisam, panākot ievērojamus pilsētas gaisa kvalitātes uzlabojumus visā ES līdz 2030. gadam un pēc iespējas ātrāk sasniedzot ES gaisa kvalitātes standartus.

Mēs esam apņēmušies sasniegt nākotni, kurā mūsu pilsoņi var elpot tīru gaisu, un ar šo mēs apliecinām savu apņemšanos.

Parakstot Zaļo pilsētu vienošanos, mēs apņemamies panākt būtisku gaisa kvalitātes uzlabojumu pilsētās, tuvojoties Pasaules Veselības organizācijas gaisa kvalitātes vadlīniju ievērošanai līdz 2030. gadam, vienlaikus pēc iespējas ātrāk izbeidzot ES gaisa kvalitātes standartu robežvērtību pārsniegšanu.

Mēs:

- veiksīm pasākumus, ieviesīsim politikas un īstenošim noteikumus, lai panāktu vērienīgu gaisa piesārņotāju samazinājumu no avotiem, kurus mēs kontrolējam;
- integrēsīm gaisa kvalitātes ietekmi un papildu ieguvumus citu atbilstošu politikas virzienu un plānu izstrādē, jo īpaši ilgtspējīgos enerģētikas un klimata rīcības plānos (SECAP) saskaņā ar Pilsētu mēru paktu klimata un enerģētikas jomā, it īpaši ar transportu vai ar enerģiju saistītās ietekmes mazināšanas pasākumos, ilgtspējīgas pilsētas mobilitātes plānos (SUMP), atjaunojamās enerģijas izmantošanā un teritorijas plānošanas procesos.

Mēs apsvērsim šādas darbības un pasākumus:

- zema vai nulles līmeņa emisijas zonu izveidošana, transportlīdzekļu ierobežojuma ieviešana vai finanšu iniciatīvas (piemēram, ieviešot maksu par autoceļu vai stāvvietu), atbalstam riteņbraukšanai un elektrisko transportlīdzekļu izmantošanai;
- pievilcīgāka, pieejamāka un tīrāka sabiedriskā transporta nodrošināšana;
- jautājumu, kas saistīti ar enerģijas patēriņa radīto piesārņojumu, risināšana, atbalstot energoefektīvas ēkas ar tīrām apkures un dzesēšanas sistēmām un atjaunojamās enerģijas aprīkojumu;
- regulāra gaisa kvalitātes kontrole visā pilsētā un savlaicīgu un pieejamu datu nodrošināšana sabiedrībai;
- sadarbība ar attiecīgajām iestādēm, lai nodrošinātu augstas kvalitātes emisiju uzskaiti, modeļus un analīzi;
- sadarbība ar attiecīgajām iestādēm, lai veiktu vairāk pētījumu par gaisa piesārņojuma lokālo ietekmi uz veselību, vietējiem ieguvumiem no gaisa kvalitātes uzlabojumiem un vietējām ekonomiskajām sekām;
- informētības par gaisa piesārņojumu paaugstināšana, lai samazinātu piesārņojuma ietekmi uz iedzīvotājiem.

Mūsu apņemšanās uzlabots ūdenskrātuvju kvalitāti un ūdens izmantošanas efektivitāti

Visā ES upēm, ezeriem un piekrastes ūdeņiem joprojām ir ievērojama slodze, un lielākajai daļai ūdenstilpju joprojām nav izdevies sasniegt labus ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes rādītājus. Svarīgi būs saglabāt kvalitāti un pieejamību gruntsūdeņiem, kas veido apmēram 50% no mūsu dzeramā ūdens. Piekļuve tīram un lētam ūdenim dzeršanas un sanitārajām vajadzībām ir cilvēku veselības un labklājības priekšnosacījums.

ES ir izveidots visaptverošs ūdens tiesību aktu kopums³, lai kontrolētu galvenos piesārņojuma avotus un nodrošinātu integrētu ūdens apsaimniekošanu, taču jāstiprina šo tiesību aktu ieviešana un izpilde. Nepieciešami papildu centieni, lai uzlabotu tiesību aktu ieviešanu un aizsargātu un uzlabotu Eiropas ūdens resursu kvalitāti.

Tīra un droša ūdens nodrošināšana pieaugošajam pilsētas iedzīvotāju skaitam joprojām ir pastāvīgs izaicinājums. Kaut arī pilsētas notekūdeņu savākšanā un attīrīšanā ir gūti ievērojami panākumi, jaunām slodzēm, piemēram, klimata pārmaiņu ietekmei, ūdens resursu deficītam un iekārtu modernizācijai, lai novērstu turpmākas piesārņotāju emisijas, ir nepieciešami pastāvīgi un ilgtspējīgi risinājumi.

Eiropas zaļā kursa "nulles piesārņojuma" mērķos atzīta nepieciešamība pēc aktīvākas rīcības, lai novērstu pilsētas ūdens piesārņojumu (ieskaitot pilsētu lietus notekūdeņus), un uzsvērts, cik svarīgi ir ierobežot kaitīgus piesārņotājus, piemēram, mikroplastmasu un ķīmiskas vielas, tostarp farmaceitiskos līdzekļus. Attīrīto notekūdeņu atkārtota izmantošana ir uzsvērtā ES resursu efektivitātes politikā un pavisam nesen saistībā ar darbu, kas veikts, lai sasniegtu aprites ekonomiku. Pilsētu teritorijas var dot nozīmīgu ieguldījumu ES nulles piesārņojuma mērķu sasniegšanā, kā arī veicināt ūdens atkārtotu izmantošanu un efektivitāti.

Mēs esam apņēmušies sasniegt nākotni, kurā mūsu pilsoņi var izmantot tīru ūdeni, un ar šo mēs apliecinām savu apņemšanos.

Parakstot Zaļo pilsētu vienošanos, mēs līdz 2030. gadam apņemamies uzlabot mūsu vietējo ūdenstilpju ekoloģisko un ķīmisko stāvokli, palīdzēt aizsargāt ūdens avotus, kas piegādā mūsu dzeramo ūdeni, un palielināt ūdens izmantošanas efektivitāti mūsu pilsētās.

Mēs:

- veiksīm pasākumus, ieviesīsim politikas un īstenošim noteikumus, lai uzlabotu ūdens kvalitāti un ūdens izmantošanas efektivitāti mūsu pilsētās;
- integrēsīm ar ūdeni saistītos pasākumus citās attiecīgajās politikās un plānos.

³ Ūdens pamatdirektīva (2000/60/EK), direktīva par dzeramā ūdens kvalitāti (98/83/EK), direktīva par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību (2006/7/EK), direktīva par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (91/271/EEK), direktīva par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību (2007/60/EK), kā arī citas direktīvas.

Mēs apsvērsim šādas darbības un pasākumus:

- ūdens kā kritiska ilgtspējīgas pilsētplānošanas noteicošā faktora noteikšana, piem., veicinot zaļo infrastruktūru kā starpniekstruktūru aizsardzībai pret pilsētu lietus notekūdeņiem;
- lietus ūdens noturēšana un pārvaldīšana un lietus ūdens pārplūdes kontrole, tostarp izmantojot dabiskus pasākumus tā aizturei;
- problēmu ar jauna tipa piesārņotājiem (mikropiesārņotāji, farmaceitiskie līdzekļi un mikroplastmasas) risināšana, izmantojot mērķtiecīgus pasākumus un novatoriskas pieejas, tostarp, ja iespējams, modernas ārstēšanas tehnoloģijas un dabā balstītus risinājumus;
- aprites ekonomikas atbalstīšana, samazinot piesārņojumu to rašanās vietā, tehniski demonstrējot enerģētiski neitrālus notekūdeņu tīklus un notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, samazinot noplūdi no tīkliem un atkārtoti izmantojot attīrītos notekūdeņus;
- ūdens ekosistēmu darbības atjaunošana, lai iegūtu labu ūdenstilpju ekoloģisko stāvokli;
- uzraudzības uzlabošana, lai izveidotu labāku saikni starp ūdenstilpju kvalitāti un attīrīšanas procesu;
- efektīvas ūdenssaimniecības politikas koordinācijas veicināšanu visā reģionā attiecībā uz pilsētas ūdensapgādi un ūdens slodzes samazināšanu;
- izpratnes veidošana un amatierzinātnes izmantošana, lai nodrošinātu, ka iedzīvotāji saprot ūdens nozīmi cilvēku veselībā un labklājībā, kā arī aprites ekonomikā, un apzinās izmaksas un pūles, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu tā nekaitīgumu.

Mūsu apņemšanās saglabāt un uzlabot pilsētu bioloģisko daudzveidību

Neskatoties uz progresu pēdējās desmitgadēs, dzīvotņu un sugu aizsardzība ir bijusi neatbilstoša, atjaunošana ir bijusi niecīga un tiesību aktu īstenošana nav bijusi pietiekama. Tā rezultātā Eiropas bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmas turpina pasliktināties. Invazīvas svešzemju sugas arvien vairāk apdraud vietējo bioloģisko daudzveidību. Turklāt ES pilsētu izplešanās kļūst intensīvāka, ietekmējot augsnes un ainavu būtiskās vides funkcijas un samazinot zaļo zonu pieejamību.

Pieaugot pilsētu populācijai, bioloģiskās daudzveidības atjaunošana, saglabāšana un uzlabošana kļūst arvien svarīgāka mūsu veselībai un labklājībai. Pilsētās daba sniedz iespējas ilgtspējīgai lauksaimniecībai pilsētas apstākļos, atpūtai, fiziskajām aktivitātēm un sociālajai mijiedarbībai. Dabā balstīti risinājumi ir efektīvs līdzeklis, lai risinātu pilsētu problēmas, sākot no trokšņa un gaisa piesārņojuma mazināšanas līdz ūdens attīrīšanai, īpašumu apsildīšanai un dzesēšanai, oglekļa dioksīda absorbēšanai un plūdu riska mazināšanai. Pilsētas un piepilsētu teritoriju potenciāls veicināt klimata pārmaiņu mazināšanu, tostarp ar koku stādīšanu un ekosistēmu atjaunošanu, ir pelnījis plašāku atzinību.

ES jau ir ieviesta visaptveroša dabas aizsardzības politika. Putnu direktīva un Dzīvotņu direktīva ir galvenie ES tiesību akti, kas regulē bioloģiskās daudzveidības un dabas aizsardzību, un tie ir Natura 2000, kas ir lielākais aizsargājamo teritoriju tīkls pasaulē, pamatā. 2020. gada maijā tika veikti papildpasākumi, pieņemot jaunu ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju 2030. gadam. Stratēģijā ierosināti vērienīgi pasākumi, lai bioloģisko daudzveidību virzītu uz atveseļošanos, un izteikts aicinājums ES pilsētām, kuru iedzīvotāju skaits pārsniedz 20 000, izstrādāt pilsētvides apsaimniekošanas plānus, kas radītu bioloģiskas un pieejamas pilsētu zaļās zonas un ierobežotu kaitīgas prakses.

Mēs esam apņēmušies sasniegt nākotni, kurā mūsu pilsoņi var izmantot pilsētu zaļās zonas, un ar šo mēs apliecinām savu apņemšanos.

Parakstot Zaļo pilsētu vienošanos, mēs apņemamies līdz 2030. gadam panākt ievērojamu progresu pilsētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un uzlabošanā, tostarp palielinot zaļo zonu apjomu un kvalitāti pilsētās, kā arī apturot pilsētu ekosistēmu zaudēšanu un veicinot to atjaunošanu.

Mēs:

- veiksīm pasākumus, ieviesīsim politikas un īstenosim noteikumus, lai aizsargātu, atjaunotu un uzlabotu dabu mūsu pilsētās;
- sadarbosimies ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai integrētu bioloģisko daudzveidību un dabā balstītus risinājumus citās nozarēs.

Mēs apsvērsim šādas darbības un pasākumus:

- zaļās infrastruktūras apjoma un/vai kvalitātes paaugstināšana mūsu pilsētās, lai sniegtu dažādas priekšrocības iedzīvotājiem un bioloģiskajai daudzveidībai un no jauna savienotu pilsētu un piepilsētu zaļās zonas;
- dabā balstītu risinājumu izmantošanas paplašināšana, lai palielinātu noturību pret klimata pārmaiņām un risinātu tādas pilsētu problēmas kā karstuma viļņi, plūdi, gaisa un ūdens piesārņojums un troksnis;
- jaunu pilsētu infrastruktūras projektu pozitīvas ietekmes uz bioloģisko daudzveidību nodrošināšana;
- augsnes pārklāšanas, kad vien tas ir iespējams, novēršana un stingrus noteikumu pieņemšana, lai kompensētu negatīvo ietekmi uz vidi gadījumos, kad augsnes pārklāšana ir neizbēgama;
- piesārņoto augsnes zonu noteikšana un to korekcija;
- izvairīšanās no pesticīdu lietošanas un bioloģiskajai daudzveidībai kaitīgo apsaimniekošanas metožu ierobežošana pilsētu zaļajās zonās;
- invazīvo svešzemju sugu ieviešanas un izplatības pilsētu teritorijās novēršana;
- atbalsts visdažādāko sugu savvaļas apputeksnētājkukaiņu kopienām pilsētās;
- izpratnes par dabas priekšrocībām veicināšana un iedzīvotāju mudināšana uz rīcību;
- teritoriju mūsu pilsētās un to apkārtnē, kurās ir ekosistēmu atjaunošanas un/vai koku stādīšanas potenciāls, noteikšana, lai veicinātu ES mēroga klimata pārmaiņu mazināšanas un bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas mērķu sasniegšanu;
- ieguldījuma sniegšana pilsētu Natura 2000 teritoriju un citu aizsargājamo teritoriju efektīvā aizsardzībā un pārvaldībā dabas un mūsu iedzīvotāju interesēs.

Mūsu apņemšanās veicināt aprites ekonomiku, samazināt atkritumu daudzumu un veicināt pārstrādi

Atkritumu apsaimniekošana joprojām ir nozīmīga problēma visā ES. Pilsētu paplašināšanās ir izraisījusi ražošanas un patēriņa modeļu pieaugumu un sadzīves cieta atkritumu daudzuma pieaugumu. 2018. gadā no 251 miljona tonnu radīto sadzīves atkritumu tikai 47% tika pārstrādāti vai kompostēti⁴. Ievērojams daudzums sadzīves atkritumu joprojām tiek sūtīts uz atkritumu poligoniem vai sadedzināts. Ja netiek atkārtoti izmantoti produkti un otrreizēji pārstrādāti materiāli, palielinās resursu ieguve un apstrāde.

ES ir izveidojusi tiesisko regulējumu (un nodrošinājusi finansējumu), lai atbalstītu dalībvalstu un pilsētu centienus uzlabot atkritumu apsaimniekošanu. Lai stiprinātu atkritumu apsaimniekošanu, 2018. gadā tika pārskatīti ES tiesību akti, lai palielinātu to vērienīgumu, jo īpaši attiecībā uz atkritumu rašanās novēršanu un pārstrādi. Vienlaikus tika pieņemts visaptverošs redzējums par aprites ekonomiku, kas ir jaunais aprites ekonomikas rīcības plāns, lai samazinātu ES patēriņa ietekmi un divkāršotu ES aprites materiālu izmantošanas līmeni nākamajā desmitgadē, tai pašā laikā veicinot ekonomikas izaugsmi un radot jaunas nodarbinātības iespējas. Turklāt tas ietver galveno mērķi — līdz 2030. gadam uz pusi samazināt atlikušo (nepārstrādāto) sadzīves atkritumu daudzumu, īstenojot iniciatīvas visā produktu aprites ciklā, sākot no projektēšanas un ražošanas līdz patēriņam, remontam, atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un resursu atkārtotai izmantošanai ekonomikā.

Pilsētas ir nozīmīgi dalībnieki, īstenojot tiesību aktus atkritumu jomā un ieviešot un veicinot inovatīvus risinājumus, kas padara aprites ekonomiku par realitāti. Vietējā līmeņa rīcība arī sniegs nozīmīgu ieguldījumu, īstenojot Aprītīgo pilsētu un reģionu iniciatīvu (CCRI), kas veicina aprites ekonomikai atbilstošus risinājumus vietējā un reģionālajā līmenī.

Mēs esam apņēmušies sasniegt nākotni, kurā atkritumu daudzums tiek samazināts un tie pārvērsti par jauniem resursiem, un ar šo mēs apliecinām savu apņemšanos.

Parakstot Zaļo pilsētu vienošanos, mēs apņemamies virzīties uz aprites ekonomiku, līdz 2030. gadam nodrošinot būtiskus uzlabojumus mājsaimniecību sadzīves atkritumu apsaimniekošanā, ievērojami samazinot atkritumu rašanos un to apglabāšanu poligonos, kā arī ievērojami palielinot atkārtotu izmantošanu, remontu un pārstrādi.

Mēs:

- ieviesīsim politiku un veiksīm pasākumus visā produktu aprites ciklā, lai nodrošinātu mūsu pilsētās izteiktāku apriti, īstenojot nepieciešamos tiesību aktus atkritumu jomā, samazinot atkritumu rašanos un veicinot ilgtspējīgu patēriņu.

⁴ EUROSTAT (2020). [Statistikas dati par sadzīves atkritumiem](#).

Mēs apsvērsim šādas darbības un pasākumus:

- dalītās savākšanas sistēmu uzlabošana un paplašināšana, jo īpaši attiecībā uz papīru un kartonu, stiklu, metāliem, plastmasu, bioloģiskajiem atkritumiem, bīstamajiem mājsaimniecības atkritumiem un tekstilizstrādājumiem;
- ekonomisko instrumentu izmantošana, piemērojot principu "piesārņotājs maksā", jo īpaši saskaņā ar "maksā, kad izmet" shēmu;
- atkritumu sadedzināšanas mazināšana;
- efektīvu pasākumu ieviešana, lai samazinātu vienreizlietojamās plastmasas patēriņu un novērstu plastmasas atkritumu veidošanos;
- atkalizmantošanas izmantošana, piemēram, veicot remontdarbus, jo īpaši attiecībā uz mēbelēm, apģērbiem, elektriskajām un elektroniskajām ierīcēm vai organizējot publiskos pasākumus bez atkritumiem;
- "zaļo" publisko iepirkumu un EMAS reģistrāciju izplatības veicināšana;
- sabiedrības informētības uzlabošana, ilgtspējīgāku patēriņa modeļu veicināšana un marķējuma, tostarp ES ekomarķējuma, ieviešana;
- novatorisku aprites ekonomikas risinājumu pilsētu līmenī izmēģināšana un demonstrēšana;
- aprites risinājumu ieviešanas visā produktu aprites ciklā atbalstīšana tādās nozarēs kā uz bioloģiskajām izejvielām balstīti vērtības palielināšanas ķēdes, pārtika, enerģētika, ēkas un pilsētplānošana;
- pārtikas atkritumu samazināšana, tostarp nosakot kvantitatīvās samazināšanas mērķus;
- iniciatīvu un vairāku ieinteresēto personu partnerību veicināšana un atbalstīšana.

Mūsu apņemšanās samazināt trokšņa piesārņojumu

Trokšņa piesārņojums ir svarīgs vides izraisīts veselības problēmu cēlonis. Ilgstoša pakļaušana augsta trokšņu līmeņa iedarbībai izraisa miega traucējumus, sirds un asinsvadu slimības, stresu un kognitīvus traucējumus. Hroniska iedarbība būtiski ietekmē fizisko un garīgo veselību un labklājību.

Visplašāk izplatītie vides trokšņa avoti ir saistīti ar transportu. Ceļu satiksmes troksnis ir liela vides problēma. Vismaz 20% ES iedzīvotāju dzīvo teritorijās, kur satiksmes trokšņa līmenis ir kaitīgs veselībai. Pilsētu izaugsme un transporta tīklu paplašināšana vēl vairāk palielinās trokšņa piesārņojumu.

ES Vides trokšņa direktīva ir galvenais tiesiskais regulējums, lai panāktu trokšņa samazināšanu. Direktīva piedāvā vienotu pieeju, lai izvairītos no vides trokšņa iedarbības un novērstu to ar ziņošanas (trokšņa kartēšana un rīcības plāni) palīdzību, tādējādi samazinot tā kaitīgo ietekmi un saglabājot klusās teritorijas. Vienlaikus vairāki konkrēti tiesību aktos noteiktie pasākumi palīdz novērst vai kontrolēt troksni to rašanās vietā, nosakot trokšņa robežvērtības konkrētiem transportlīdzekļiem vai iekārtām.

Neskatoties uz zināmu progresu, trokšņa piesārņojums turpina palielināties, pasliktinot daudzu iedzīvotāju dzīvi pilsētu teritorijās. 2018. gadā Pasaules Veselības organizācija nāca klajā ar Eiropas reģiona Vides trokšņa pamatnostādņem, kurās noteikti trokšņa iedarbības līmeņi, ko nedrīkst pārsniegt, lai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi uz veselību.

Visā ES ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai nodrošinātu ES Vides trokšņa direktīvas labāku īstenošanu. Pilsētām ir izšķiroša nozīme trokšņa pārvaldībā.

Mēs esam apņēmušies sasniegt nākotni, kurā pilsoņu veselību neapdraud vides trokšņi, un ar šo mēs apliecinām savu apņemšanos.

Parakstot Zaļo pilsētu vienošanos, mēs apņemamies līdz 2030. gadam panākt ievērojamu trokšņa piesārņojuma samazinājumu mūsu pilsētās, tuvinot mūs Pasaules Veselības organizācijas ieteiktajam līmenim.

Mēs:

- veiksīm pasākumus, ieviesīsim politikas un īstenosim noteikumus, lai panāktu vērienīgu trokšņa piesārņojuma samazināšanu;
- integrēsīm trokšņa mazināšanas ietekmi un papildu ieguvumus citu atbilstošu politikas virzienu un plānu izstrādē, jo īpaši ilgtspējīgos enerģētikas un klimata rīcības plānos (SECAP) saskaņā ar Mēru pakta klimata un enerģētikas jomā, transporta (īpaši ilgtspējīgas pilsētas mobilitātes plānos) un teritorijas plānošanas procesos.

Mēs apsvērsim šādas darbības un pasākumus:

- esošo kluso zonu identificēšana un aizsardzība pret trokšņa līmeņa paaugstināšanos;
- kravu klusās piegādes plānu ieviešana;
- bezautomobiļu zonu izveidošana, transportlīdzekļu ierobežojumu vai finansiālus stimulu ieviešana (piemēram, attiecībā uz riepu izmēru un veiktspēju) un pārvietošanās kājām, riteņbraukšanas utt. atbalstīšana;
- trokšņa karšu un rīcības plānu izstrāde un atjaunināšana saskaņā ar Vides trokšņa direktīvas prasībām, un plānu pienācīgas īstenošanas nodrošināšana;
- satiksmes plūsmu pārvaldība, ātruma ierobežojumu samazināšana un maztrokšņa trotuāru izmantošana, lai samazinātu riepu un ceļu troksni;
- pilsētplānošanas pasākumu īstenošana un izmaiņu infrastruktūrā veikšana, lai samazinātu troksni to rašanās vietā;
- trokšņa barjeras un ēku izolācijas risinājumu ieviešana, ja tas ir nepieciešams;
- sabiedrības iesaistīšana un informētības par trokšņa piesārņojumu paaugstināšana, lai samazinātu piesārņojuma ietekmi uz iedzīvotājiem.